

S.MOEMNING “YOMG’IR” HIKOYASIDA “GUNOH” VA “BURCH” QARAMA-QARSHI BADIY TUSHUNCHALARINING IFODALANISHI

Tashkulova Zarnigor Nuritdinovna

Samarqand davlat chet tillar instituti o‘qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11115298>

Annotatsiya. Ushbu maqolada "gunoh" va "burch" tushunchalarining ifodalanishi hamda kontrastli taqqoslash doirasida tasvirlar tizimi tahlil qilinadi. Portretlardan boshlab, missionerlar faoliyatiga nisbatan muallifning aniq ifodalangan modalligi ta'kidlangan. "Ko'p darajali kontrastli qarama-qarshilik" texnikasi matnning barcha darajalarida ishlaydi.

Kalit so'zlar: badiiy tushuncha, kontrast tamoyili, personajlar tizimi, modallik.

EXPRESSION OF OPPOSITE ARTISTIC CONCEPTS OF "SIN" AND "DUTY" IN S. MOEM'S STORY "RAIN"

Abstract. This article analyzes the system of images within the context of the representation of the concepts of "sin" and "duty" and a contrast comparison. Starting from the portraits, the clearly expressed modality of the author in relation to the activities of the missionaries is emphasized. The "multi-level contrast" technique works on all levels of the text.

Key words: artistic concept, principle of contrast, character system, modality.

ВЫРАЖЕНИЕ ПРОТИВОПОЛОЖНЫХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПОНЯТИЙ «ГРЕХ» И «ДОЛГ» В ПОВЕСТИ С. МОЭМА «ДОЖДЬ»

Аннотация. В статье анализируется система образов в рамках репрезентации концептов «грех» и «долг» и контрастное сравнение. Начиная с портретов, подчеркивается ярко выраженная модальность автора по отношению к деятельности миссионеров. Прием «многоуровневый контраст» работает на всех уровнях текста.

Ключевые слова: художественная концепция, принцип контраста, характерная система, модальность.

“Sarhisob” asarida S.Moem ochiqchasiga va xolisona, xuddi tanqidchi pozitsiyasidan kelib chiqib, uning uslubi, yozuvchilik “hiyla” lalari, syujet qurish, dialogda ishlash qobiliyatiga baho berdi: “Xarakterni o‘rganish - bu mening mutaxassisligim. ” Yuqorida aytilganlarning barchasini "Yomg'ir" hikoyasiga bog'lash mumkin, chunki hikoyaning formatida aniq tasvirlangan belgilar (tashqi ko'rinish, mojarodagi xatti-harakatlar, liboslar), lug'at xususiyatlari va qahramonlarning og'zaki bo'lmagan xususiyatlari mavjud.

"Yomg'ir" qissasida S. Moem qarama-qarshilik usulidan foydalanib, ziddiyatlarni keltirib chiqaradigan "qahramonlar tizimi"ni yaratadi 1. orolning tub aholisi va missionerlar o'rtasida tsivilizatsiya (G'arb/Sharq). 2. Hikoyaning asosiy ziddiyati bo'lgan axloqiy va diniy missioner Devidson va fohisha o'rtasida.

O.P.Martinova qarama-qarshilik texnikasini "... teskarisini ko'rsatadi, chunki farqli ravishda tushunchalar to'g'ridan-to'g'ri assotsiatsiya qilinadi. Qarama-qarshilik muallif tanlagan jihatda badiiy ta'sir ko'rsatadigan nisbatan to'liq bayonda o'z ifodasini topadi" (Martynova 2006: 4).

S.Moem missionerlar va Miss Tompson o'rtasidagi ziddiyatni Samoa yaqinidagi orolda tinimsiz yomg'ir ostida 10 kun davomida yopiq maydonda (umumiy uy) rivojlantirishi kerak edi.

Hikoya matnida missionerlarning o'rnini belgilovchi ikkita alohida muallif tushunchasini ustun deb hisoblash mumkin - "burch" va "gunoh". M.V.Pimenova yozuvchining kontseptsiya sohasi va badiiy kontseptsiya modalligini belgilaydi: "Muallifning dunyoqarashi yozuvchining qadriyatlar tizimini, uning shaxsning tashqi va ichki fazilatlarining muayyan tomonlariga yo'naltirilganligini aks ettiradi. Kontseptsiyaning ayrim xususiyatlarini tanlashda ustuvorlik bizga individual muallifning dunyo rasmining xususiyatlari haqida xulosa chiqarish imkonini beradi" (Pimenova 2005: 38)

Doktor Makfeyl konflikt rivojlanishining hissiy guvohi ekanligini ta'kidlaymiz. , kim, bizning fikrimizcha, muallifning modalligini aks ettiradi (missionerlikka nisbatan salbiy va qizga nisbatan insoniy). "burch" tushunchasining aksiologik ahamiyati shubhasiz, ammo hikoya mazmunida missionerlarning harakatlari va uning "burch" haqidagi tushunchasi boshqacha tus oladi, bu esa muallifning Devidsonga nisbatan niyati va munosabatiga mos keladi. Ma'lumki, yozuvchi o'quvchiga turli yo'llar bilan, jumladan, qahramonlar portretini yaratish orqali hissiy ta'sir ko'rsatadi. . Shunday qilib, missis Devidsonning tashqi xarakteristikalarini assotsiativ tarzda, salbiy epitetlar (sochlar zerikarli), metaforalar (qo'y yuzi) va qiyoslar tizimi yordamida yaratilgan:

"She had the quick movement of a bird. The most remarkable thing about her was her voice, high, metallic, and without inflection, it fell on the ear with a hard monotony, irritating to the nerves like the pitiless clamour of the pneumatic drill. " (55)

S.Moem darhol bunday "yoqimsiz" ayolning tushunchasiga ko'ra, ayolning gunohi ekanligini aytadi. missionerlarning pozitsiyasi va bundan tashqari, "oq" ayol pozitsiyasidan: raqs va milliy kiyim "lava-lava". Shifokorning bu so'zlarga munosabati oddiy odamning munosabati: "... Men o'zim raqsga tushmayman" va "... mahalliy iqlimga juda mos keladigan kostyum". Voiz Devidsonning portreti ularning "xristianlik burchi" nomidagi barcha bema'ni xatti-harakatlari "mahalliy"larga nisbatan yovuz zo'ravonlik ekanligini darhol isbotlaydi:

"He was very tall and thin ... It was impressive and vaguely troubling. He was not man with whom any intimacy was possible. " (59)

Uning tashqi ko'rinishi va "ma'yusligi" odamlarni o'ziga jalb qiladigan vazifaga mos kelmaydi, chunki missioner xristianlik xulq-atvor me'yorlariga amal qilishi kerak. Xristian axloqi nomidan milliy raqslar va milliy liboslarni yo'q qilish Injil amrlari nuqtai nazaridan gunohni tushunishga mos kelmaydi. . S. Moem, butun rivoyat kontekstida tasodifan bunday harakatlarning qonuniyligi, G'arbning orollarga nisbatan bunday "burch" haqida katta savol tug'diradi. Yozuvchi g'azablangan missioner obrazini yaratib, o'z fikrlari va faoliyatini nutqida "gunoh" tushunchasini tez-tez ishlatish bilan tasvirlaydi.

S.Moem o'zining "mahalliy"larni" qayta tarbiyalash haqidagi otashin nutqlarini keltiradi, ammo missionerlar tomonidan qo'llaniladigan usullar provokatsion, shafqatsiz va insonparvarlikdan mahrum. Shunisi e'tiborga loyiqki, muallif orollarga tsivilizatsiya olib kirishga, shaxsiy ishlarga aralashishga va milliy orol madaniyatini yo'q qilishga majburligiga ishongan G'arb "oq" odamining siyosatini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, voiz "gunoh" tushunchasini Injil nuqtai nazaridan emas, balki "Yevropa" qadriyatlarining ustuvorligi nuqtai nazaridan izohlaydi:

"I made it a sin for a girl to show her bosom and a sin for a man not to wear trousers». (65).

Yozuvchining ta'kidlashicha, missionerlarning gunohlarni yo'q qilish usullari axloqiy me'yorlarga ziddir, bu shifokorning ochiq-oydin noroziligida ifodalanadi:

"I had a tariff, and every sin had to be paid for either in money or work." (65).

Mahalliy aholi uchun bu g'ayriinsoniy harakatning natijasi: "yangi sivilizatsiya" yoki "ochlik" ni qabul qilish. S. Moem "gunoh" ning semantik ma'no palitrasini kengaytiradi, birinchi navbatda Devidsonning orollardagi faoliyati, ya'ni biz qayd etgan "tsivilizatsiya" mojarosi haqidagi o'zini qoniqtirgan hikoyasi. "Gunoh" tushunchasining axloqiy va diniy jihatiga asoslangan ikkinchi ziddiyat "gunoh" ni haydab chiqarish, ya'ni Miss Tompsonni shifokor oldida yo'q qilishdir. Yana bir bor ta'kidlaymizki, shifokor ushbu hikoyada muallifning modalligini ikkita reaksiyaning namoyon bo'lishi orqali ifodalaydi. .

1. Shifokor qo'pol qizga juda sodiq, matnda bu uning miss Tompson bilan suhbatida, "siz o'z ishingizga qarshi chiqolmaysiz" degan ishonchda ifodalangan.

2. "Gunoh"ni yo'q qilish bo'yicha o'z harakat rejasini g'azab bilan bayon qilgan va'zgo'yning so'zlari va harakatlariga shifokorning salbiy munosabati:

"... Dr Macphil looked at Davidson with troubled eyes but he hesitated to express his disapproval" (68).

Miss Tompsonga nisbatan missioner barcha vositalarni, jumladan, gubernatorni shantaj qilishdan foydalanadi. "Burch" tushunchasining o'zgarishi uning qat'iy harakatlari bilan bog'liq:

"Iwelei, with its sin and shame... I'm not going to allow it" (70).

Yozuvchi "fazilatli missioner" va fohishaning "gunohning shaxslantirilishi" o'rtasida ziddiyat yaratadi va uning rivojlanishini voizning xotining so'zlari bilan oldindan aytadi:

"but he has no mercy for sin, and when his righteous wrath is ecited he's terrible" (72).

S.Moem hikoyaning boshida Devidsonning orol aholisi ustidan "gunoh" ni yo'q qilishdagi g'alabasini, o'jar savdogarning halokati ustidan qozongan g'alabasini ko'rsatganligi sababli, uning xotining so'zlari ishonchli dahshatli bo'lib qoladi.

Mojaroning rivojlanishi hikoyada asta-sekin qizning xatti-harakatining o'zgarishi va unga qarshi qanday kuchlar borligini tushunishida, qutqarish uchun "adolatli kurash" natijalarini biladigan uy egasining qo'rquvida namoyon bo'ladi. Orollarda yo'qolgan ruhlar. "Yomg'ir" qissasidagi harakat 10 kun davom etganligi sababli, S. Moem miss Tompsondan "gunohni haydash"ning barcha bosqichlarini (musiqaning buzilishi, kiyim-kechak, xatti-harakatlarning o'zgarishi) ko'rsatishi, uning psixologik holatini ta'kidlashi zarur. gunohkor "burch" » voizning qat'iy bajarilishi bilan bog'liq. Biz barcha qahramonlar uchun psixologik keskinlikni yaratishning muhim tarkibiy qismi sifatida "seshanba kunigacha", ya'ni Miss Tompson oroldan suzib ketgunga qadar belgilanadigan "vaqt" deb hisoblaymiz. S. Moem shifokor va Devidson o'rtasidagi dialogni keltiradi, unda "gunoh" tushunchasi ko'p marta farqlanadi. Qattiqo'l va'zgo'yning tushunchasida uning gunohni yo'q qilish usullari gangrena tufayli oyog'ini kesishga o'xshaydi. Hokimning "gunohi" uning zaifligidir, shuning uchun shantaj qo'llaniladi. Bularning barchasi shifokorni hayratda qoldiradi:

«I think you're very harsh and tyrannical»,
missionerning javobi qat'iy ravishda behayo:
"... but I'm only trying to do my duty " (81).

Qarama-qarshilik usulidan foydalanib, S. Moem intonatsiya (yurak ohangi), tashqi ko'rinish (ko'zlari g'ayriinsoniy olov bilan porlagan), hislar (ekstaz), missionerning va'zlarining haqiqiy subteksti va bunga gunohkorning munosabatini ta'kidlaydi:

“.. and than she fell, ...clasping his legs.... she gave a groan of horror... and she beat her head passionately on the ground” (85).

Biz A.N.Tsvetkovaning "matnning majoziy tuzilishi bilan mujassamlangan ta'sir etuvchi kuchini amalga oshirishga ko'p darajali qarama-qarshiliklar tufayli erishiladi" (Tsvetkova 2012: 13) degan fikrga qo'shilamiz. Yozuvchi gunohkor xonada doimiy nasroniy va'zini o'tkazayotgan Devidsonning harakatlari va uying barcha aholisining munosabati bilan ziddiyatni kuchaytiradi, go'yo mojaroning fojiali oqibatini kutayotgandek:

"She was like a victim that was being prepared for the savage rites of a bloody idolatry." (90).

S.Moemni "qisqa hikoya ustasi" deyishlari bejiz emas. Hikoyaning kutilmagan inkor etilishi va tugashini "ko'p darajali qarama-qarshilik" nuqtai nazaridan ham baholash mumkin. Doktor Makfeyl missionerning soatlab va'z qilishini g'ayritabiiy deb biladi. Muallif bu jarayonni majoziy tarzda ta'riflaydi:

“...he had impression that he was weaving a net around the woman, carefully, systematically, and suddenly, when everything was ready, would pull the strings tight,” (77).

Biz ishonamizki, "gunoh" konseptini tushunishda (muallif bizga singdirganidek) missioner ko'proq "mahalliyalar" orasidagi jismoniy ko'rinishga murojaat qiladi, Miss Tompson kasbining "jismoniy" ko'rinishini (kiyimini) yo'q qiladi. Voiz va fohisha S. Moem o'rtasidagi ziddiyatning tugashi mantiqan "jismoniy tekislik" ga, erkak va ayol o'rtasidagi muqarrar ziddiyatga aylanadi.

Devidsonning o'z joniga qasd qilishi "gunoh" qilgan missioner uchun axloqiy "burch" sifatida taqdim etiladi.

Shunday qilib, xulosa o'rnida biz quyidagilarni ta'kidlashimiz mumkin:

1. Individual ravishda muallifning "burch" va "gunoh" tushunchalari syujet tuzuvchidir, voiz Devidsonning obrazli tavsifi ularga asoslanadi.
2. "Ko'p darajali kontrastli qarama-qarshilik" usuli muallif tomonidan belgilar tizimini yaratishda, ikkita to'qnashuvda, lug'atda (missionerlar, Miss Tompson) ishlatilgan
3. Muallif modalligining ko'rsatkichi doktor Makfeyldir.

REFERENCES

1. Martinova O.P Kontrast kak semantiko-funksionalnaya osnova xudojestvennogo teksta (ns primere angloyazichnogo korotkogo raskaza). Avtoreferat dissertatsii na soiskanie uch.ct.kand.fil.nauk. . M 2006. – 24b.
2. Mixalskaya N.P. Somerset Moem: vzglyadi I tvorchestvo S.Moem. Nechto chelovecheskoe. Rasskazi. - M.: Iz-dvo «Правда»,1989.- C.5-16.
3. Pimenova M.V. Konceptualizatsiya dushi v tvorchestve A.P. Chexova Vestnik. Vol.GU. Seriya 2.Viip.4 2005.-C. 38-46.
4. Tsvetkova A.N. Kontrast v obraznom stroye angliyskoy narodnoy skazki. Avtoreferat dissertatsi na soiskanie uch.step.kand.fil.nauk. – M., 2012. - 24 c.
5. Somerset Maugham – Great Novels and Short Stories. Introduction Copyright. New York. 2014. -302p.